

• INFORMÁCIE •

Sociálne zmeny a premeny civilizácie, informácia o konaní medzinárodnej vedeckej konferencie

Ústav politických vied Slovenskej akadémie vied (ÚPV SAV) sa na sklonku minulého roka stal spoluorganizátorom dvoch medzinárodných vedeckých konferencií. V dňoch 12. – 16. novembra 2012 sa v Prahe a Bratislave uskutočnila celotýždňová konferencia *Sociální změny a proměny civilizace – Sociálne zmeny a premeny civilizácie* a o mesiac neskôr, v dňoch 13. – 14. decembra 2012, konferencia *Pohľady na politický vývoj Slovenska po vzniku samostatného štátu v roku 1993*. V nasledujúcich riadkoch si priblížime zmysel a význam konania konferencie o sociálnych zmenách a premenách civilizácie. Spolu s ÚPV SAV ju organizovali Centrum globálnych štúdií Akadémie vied Českej republiky a Univerzity Karlovy (Praha), Futurologická spoločnosť na Slovensku, Katedra filozofie a dejín filozofie Filozofickej fakulty Univerzity Komenského (Bratislava), Sociologický ústav Akadémie vied Českej republiky (Praha), Centrum súčasného umění DOX (Praha) a Slovenská asociácia Rímskeho klubu. Konferencia, ktorej súčasťou bola vernisáž výstavy Kartografie naděje: příběhy sociální změny, prebehla v rámci ročníka konferencie Centra globálnych štúdií AV ČR a UK *Filosofie a sociální vědy*.

V apríli 2011 sa v Bratislave uskutočnilo medzinárodné vedecké sympóziu *Systémové alternativity kapitalizmu*, ktorého ústrednou témou boli otázky možných alternatív k súčasnému spoločenskému systému. Účastníci podujatia sa vtedy zhodli na potrebe ich hľadania či už v podobe ekonomickej demokracie alebo participatívnej ekonomiky (tzv. pareconu). Zo sympózia vyplynulo, že prechod k životaschopným alternatívam je chápaný ako východisko z neustále sa prehľbujúcich celosvetových kríz, ako cesta k postupnému nastoleniu trvalo udržateľného života. Pretože hospodárska kríza sa v roku 2011 výraznejšie prejavila aj u nás, v úvodnom slove riaditeľ ÚPV SAV M. Pekník vtedy zdôraznil súvislosť témy sympózia s projektom vízie a stratégie rozvoja Slovenskej republiky, ktorého gestorom bol Ekonomický ústav Slovenskej akadémie vied, ale aj s riešením projektu VEGA, *Marx a spoločenské zmeny po roku 1989*.

Konferenciu *Sociálne zmeny a premeny civilizácie* môžeme do veľkej miery chápať ako voľné pokračovanie sympózia o systémových alternatívach kapitalizmu. V rámci jednotlivých sekcií na nej odznelo takmer 40 príspevkov. Konferencia neprebíhala len v sekciách, jej súčasťou boli plenárne prednášky, panelové diskusie o aktuálnych sociálnych zmenách, prezentácia knihy rozhovorov s verejne známymi českými politickými teoretikmi *Krize a politické křižovatky*, performancia umelcov M. Kohouta a D. Franklina „Vertical and Horizontal“ a, samozrejme, diskusie. Aktívnymi účastníkmi konferencie neboli len vedci z radov pracovníkov spoločenskovedných pracovísk a vysokoškolskí pedagógovia, ale aj zástupcovia občianskych iniciatív a zdru-

žení (Alternativa zdola, ProAlt, Utópia), umelecký riaditeľ pražskej galérie DOX, podpredseda Českomoravskej konfederácie odborových zväzov, predseda Výboru Národnej rady Slovenskej republiky pre európske záležitosti a zástupcovia futurologickej spoločnosti.

Konferenčné príspevky v podobe referátov a prednášok sa týkali viacerých problémových okruhov sociálno-civilizačných zmien a premien: sociálnej filozofii a politickej ekonómii, sociálnym protestom, kritickej teórii sociálnych zmien, predpokladom sociálnych zmien, sociálnym zmenám v európskom a česko-slovenskom diskurze, spôsobom presadzovania antikapitalistickej alternatívy a iným.

Napätá a na mnohých miestach priamo výbušná spoločenská situácia v krajinách, kde ľudia vyjadrujú svoju nespokojnosť s permanentným zhoršovaním ich životnej situácie (napr. v štátoch južnej Európy, Latinskej Ameriky, Ázie alebo v Spojených štátoch amerických), núti ku kritickým reflexiám a analýzám kapitalistického spoločenského systému. Nielen kriticky zameraní teoretici začínajú poukazovať na systémovú podstatu krízových javov, ale aj niektorí predstavitelia západného establishmentu v súkromí priznávajú, že doterajší systém je do budúcnosti ťažko udržateľný. Otázka vízií spoločensko-ekonomického rozvoja v podobe sociálnej zmeny je preto aktuálna. Je aktuálna nielen v súvislosti so stále prebiehajúcou hospodárskou krízou, ale aj v súvislosti s krízou sociálnou, politickou, ekologickou, morálnou a v konečnom dôsledku krízou civilizačnou. Ako potrebná sa preto ukazuje teoretická reflexia charakteru našej dnešnej civilizácie, hľadanie odpovedí na otázky jej všeobecnej krízy, či už ide o krízu systémovú alebo parciálnu. Na základe stanovených záverov potom možno definovať smery civilizačných premien prostredníctvom sociálnej zmeny. To zahŕňa hľadanie zmysluplných alternatív k existujúcemu spoločenskému systému i ciest k ich politickému presadzovaniu.

Konferencia *Sociálne zmeny a premeny civilizácie*, ktorá sa stala výrazom pokračujúceho kritického diskurzu súčasného stavu spoločnosti, otvorila diskusiu k spoločnému hľadaniu riešení takto stanovených problémov.

Peter Dinuš